

LÆR SKO & SKINN

nr. 8
Des.
2000

ET UAVHENGIG BLAD OM HÅNDTVERK

Redaksjonelt: Pris: kr. 20,
Publisering 1 gang i måneden.
Postkonto: 0521.7694347

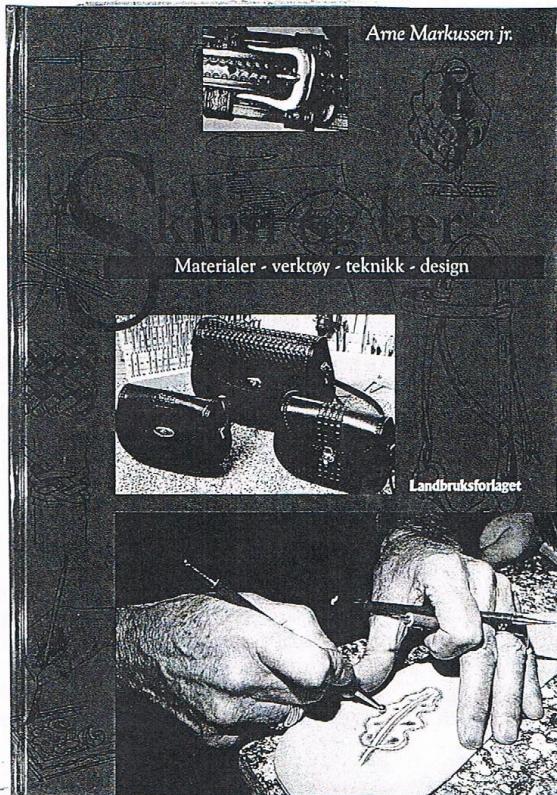
Publisert av: Alf Luneborg
Bladets adr.: Kirkeveien 129b, 0361 OSLO
Telefon: 901 50 552

Kan også bestilles ved henv. til redaksjon.
Ved forsendelse kommer porto i tillegg.
ISSN: 1502-2501

DEN FJERDE BOKEN OM SKINN, LÆR OG HÅNDTVERK.

Det gikk nesten 20 år mellom den tredje og fjerde boken om skinn, lær og håndtverk, pennført av en nordmann før denne ble publisert i 1997 på Landbruksforlaget. Ikke minst var den med på å skape diskusjoner og ble således i sentrum for forskjellige meninger og ideer på slutten av 1990 talet. Men uansett så var utgivelsen en begivenhet på dette område som brakte liv og røre innom skinn, lær og håndtverk her til lands. Den ble trykket i 5000 eksemplarer og over 3000 er hittil solgt, noe som forteller om den inntresse det er angående skinn, lær og håndtverk.

Forfatteren heter Arne Markussen Jr. og arbeider til daglig i firmaet Smith og Bull, Skinnlåven.

NR. 8

LÆR, SKO OG SKINN

DESEMBER 2000

INNHOLD

- Side 1: Den fjærde boken om skinn/lær og håndtverk
Side 2: Innhold, redaktørens hjørne.
Side 3: C.Hemsen, Landets eldste forhanlerfirma av
skinn og lær, samtale med Jørgen Aanonsen.
Side 4: C.Hemsen, landets eldste, osv.
Side 5: C.Hemsen, landets eldsste, osv.
Side 6: Kulturkalenderen.
Side 7: Omtale av to danske bøker.
Side 8: God jul.

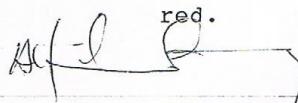
BILAGET

- Side 1: Ord Omkring Bok
Side 2: Håndtverksfoto.

REDAKTØRENS HJØRNE:

Detsverre oppsto en misforståelse angående det opplyste postkonto nummer på bladets forside slik at de som fikk en giro i posten i oktober enten har fått pengene i retur eller ikke funnet noen steder å betale de, om de har villet støtte bladet. Dette ble oppdaget først nå i desember og bladet sier seg lei for det. Ellers har det forhåpentlig ikke hvert så værst den tiden det har kommet ut. Et år er snart forbi og et nytt begynner å komme med sine blanke ark. Meningen var at dette skulle bli den siste utgåve av bladet, slik var det tenkt i utgangspunktet, men slik det har utviklet seg så vil et nyhetskrift på et par sider bli publisert fra januar 2001 og det vil ikke koste noe. Arbeide med det omtalte Lær, Sko og Skinns Lommeleksikon(omtalt i nr 2-2000) vil bli prioritert med tanke på en publisering, så får heller året vise hva det bringer, sånn etterhver i tilfellefall er det både med en hviss glede og med "sommerfugler" i magen denne utgaven sendes ut som nok er den "mest nordiske" så lang Bl.a. har den et streif innom danskt lærhåndtverk gjennom omtale av tre bøker med 365 år i tid og rom. Bladet gjør oppmerksom på at disse omtaler ikke bør oppfattes som noen "fasit" om lærhåndtverk og bøker i Danmark på området. At bladet også har med to notiser om kursen i Sverige, som bl.a. innkluderer garving er noe som gjør neste år til et spennende år på flere måter, det vokser og gror i nordisk skinn, lær og håndtverk og ikke minst her i landet og således er det ikke minst glederlig og kunne ha med et interjuv hos firma C.Hemsen A/S i Oslo, landets eldste forhandlerfirma av skinn og lær og en liten omtale av den hittil siste boken om skinn,lær og håndtverk, publisert her i landet er på forsiden.

Ellers litt av hvert.

 red.

BLADET

LÆR, SKO OG SKINN

ET UAVHENIG BLAD OM HÅNDTVERK.

C.Hemsen

LANDETS ELDSTE FORHANDLERFIRMA AV SKINN OG LÆR

Samtale med Jørgen Aanonsen

Foto: Jørgen Aanonsen

I grunnen snublet bladet inn i samtales, eller interjuvet hos firma C. Hemsen i Niels Juelsgt. Faktiskt er det ikke lengre unna enn et par stenkast fra der Skinnerstuen en gang lå, feldberedernes sted i Oslo på 1600tallet. Intet mindre enn Nobel instituttet ligger på samme tomt i dag, men se...det er en annen historie. Selv om man kunne tro ringen var sluttet, så å si, først ved at firmaet er det eneste igjen i hovedstaden og dernest ved at firmaet er tilbake der "alt" en gang begynte, nesten, med "den første modernitets gjenombrudd" på 1600 tallet, da skinnerfaget ble oppdelt i flere fag og nye yrkesgrupper som just feldberedern og bl.a. buntmakeren "kom". Men,...grunn til å påstå at "bladet snublet inn", til tross for at det mente seg være godt forberedt til både avtalt tid og sted berodde mer på at en la merke til at en av firmaets trofaste tjenere gjenom mange år, Frank Hanssen ikke var tilstede,.....

LSogS: Er han sluttet? begynte bladet nølende sin samtale,...

J.A. Ja, han er blitt pensjonist, svarer Jørgen Aanonsen.

Alle som har handlet der husker den store mannen, med et hyggerlig ord, nå og da, bladet tar sjangsen på si, "lykke til og skitt fiske".

LSogS: Jeg synes å legge merke til en yngre person her, da jeg holdt på med å få til en avtale med deg?

J.A. : Ja,...men yngre, ungdommer, de passer kansje ikke i dette. Og selge skinn er et gammeldags yrke og ikke noe særlig for yngre mennesker, lær er ikke brødvarer på Rimis.

LSogS: Nei, det kan du ha rett i, men hvor lenge har du arbeidet her?

J.A. : I 11 år som voksen, men jeg begynte kjøre varer her for over 20 år siden.

LSogS: Firma C.Hemsen, er ikke det landets eldste forhandlerfirma av skinn og lær?

J.A. : Det er det, det ble grunnlagt i 1879,...mener jeg,...et øyeblikk, (han går ut i kontoret, kommer tilbake) jo det stemmer, jeg så på en gammel nota, det står 1879.

LSogS: Dere er faktisk eneste firma igjen i bransjen fa det 19de århundre og det eneste i Oslo, hvordan ser fremtiden ut?

J.A. : Det kommer ikke til og bli noe mindre behov for skinn og lær, men stadig færre og færre kan sy.

LSogS: Det har siden 1960 tallet gått tilbake med de små håndtverk, men de senere år har dere fått en liten avdeling for skinn og lærhåndtverk, dette håndtverk har hadd en oppblomstring.

J.A. : Ja, det har det hadd, men det er dabbet litt av i det siste, det er nytt for åss (å ha en slik liten avdeling) mest er det en servise ovenfor de som kjøper skinn.

LSogS: Kan man si at denne oppblomstringen innom skinn og lærhåndtverk også gjelder andre småhåndtverk i tilknytning til skinn og lær?

J.A. : Jeg tror ikke skinn og lær har hadd den største oppblomstring, fks. har keramikk i denne tiden kommet veldig.

LSogS: Du nevnte at oppblomstringen kom i 60 og 70 årene med hippie-bevegelsen?

J.A. Nei, du nevnte det, men slik var det i 60 og 70 årene, og kvinner, de lager morsommere design enn menn, menn lager mer som det alltid har

hvert laget, der er mer konservative.

LSogS: Tror firmaet det kan ha noe for seg fks. få til et årlig arrangement for skinn og lærhåndtverk?

J.A. : Det kan hende, jeg er ikke sikker, jeg har tenkt flere ganger på at jeg skulle forsøke med temakvelder her om skinn, og fks. holder min kone på med gyllenlær.

LSogS: Det er kanskje for lite miljø for å få til noe slikt?

J.A. : Nei, man må annonse fks. i lokalavisen, slik at nærmiljøet blir inntresert...

LSogS: Siden det ikke skjer, så er det kanskje en tvil om behovet for det

J.A. : Nei, det går mer på at jeg har familie, små barn, men inntresse er det, fks. kommer skoler hit på besøk rett ofte.

LSogS: Du er mye ute og reiser, du har nettopp hvert i Italia.

J.A. : Ja.

LSogS: Dere kjøper materialer (skinn og lær) fra utlandet?

J.A. : Ja, fra de utenlandske garverier

LSogS: Stort sett all norsk råhud eksporteres til utlandet, er det til garverier eller til hudauskjoner?

J.A. : Nå eksporters ikke all norsk råhud til utlandet, noe går fks. til Borge Garverier, ellers er huder og skinn en råvare, en internasjonal handelsvare, slik som oljen.

LSogS: Men hvordan selges norske huder og skinn, til garveriene eller på hudauskjoner?

J.A. : De blir solgt her og går til garverier.

LSogS: Norske forhandlere kjøper ferdig garvede huder fra utlandet, har de noen innflytelse på de huder og skinn som sendes til utlandet og som siden kjøpes tilbake?

J.A. Nei, de har ingen slik innflytelse, kun skjeldent, norske huder er forsvinnende i sammenhengen, når jeg kjøper skinn er det ikke såaktuelt hvor råvarene kommer fra.

LSogS: Men burde forhandlerene ha en slik innflytelse?

J.A. : Det blir helt hypotetiskt, det ligger utenfor vår mulighet. Vi kan selvfølgelig kjøpe norske huder og sende de til utlandet, men det ville bli veldig fordrende, rett og slett forde vi er for små.

LSogS: Skinn og lær er en liten bransje i Norge?

J.A. : Ja, vi er 4 millioner mennske, vi står ikke for en promille engang av verdens forbruk av skinn og lær.

LSogS: Har du noen oversikt over samlet økonomiskt tall for bransjen?

Foto: Til venstre: Jørgen Aanonsen, til høyre, Bjørn Skovdahl, ansatt i firmaet. Det flotte skiltet i lær med tyren på er laget av den ungarske lærhåndtverkeren Gabor Molnar, bosatt i Norge.

J.A. : Nei, da må du gå til Statistiskt Sentralbyrå.

LSogS: Bladet omtalte i jukiutgaven boken "Garving" av M.H. Mehlum, det kunne være mange grunner for et garveri av den type boken omtaler, har du lest boken?

J.A. : Nei.

LSogS: Tror firmaet et håndgarveri og lær framstilt etter gamle metoder kan være et supplement til dagens industriproduksjon?, det finnes faktisk et sånt garveri, Rødseth garveriet.

J.A. : Ja, I Volda.

LSogS: Det er et museumsgarveri?

J.A. : Ja, men det er ingenting som heter et håndtverksgarveri, mange garverier i europa er nettopp et slikt museumgarveri som Rødseth garveriet i Volda.

LSogS: Men de driver vel ikke noen produksjon der?

J.A. : Jo, litt småproduksjon.

LSogS: Dette var faktisk alle de spørsmål bladet hadde.

J.A. : Men du skriver vel at vi har alle typer skinn og lær til salg?

LSogS: Jo, selvfølgerlig.

J.A. Du skal vel ha noen foto også?

LSogS: Javist, det må med.

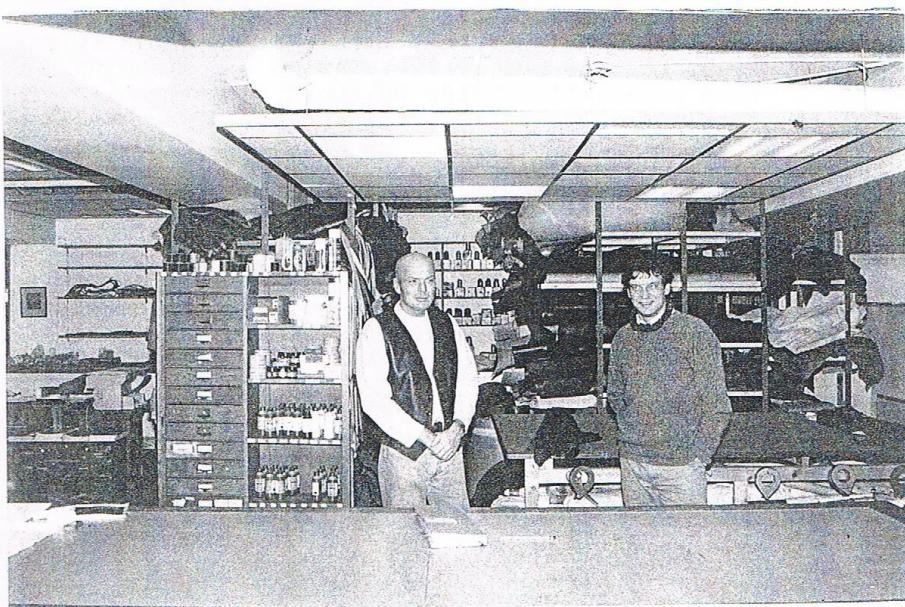
J.A. : har du fått med deg alt nå, hvorfor vi fks. ikke handler fra norske garverier?

LSogS: Nei, men det er inntresangt, hvorfor handler dere ikke fra norske garverier?

J.A. : Forde norske garverier er så spesialiserte, samtidig som vi ser på norske garverier som konkurerter når vi selger til industrien. Hvist vi på den annen side fks. solgte mye skinn fra Borge Garverier til deg, så ville kanskje Borge garverier gå dirikte til deg og slik ville vi bli borte. Vårt arbeide er å supplere der norske garverier ikke kan.

Således kom denne desember praten hos firma C. Hemsen til sin slutt.

Foto: Interiør fra firma C. Hemsens Lokaler i Niels Juelsgate.
Personer er, fra venstre, Bjørn Skovdahl, til høyre, Jørgen Aanonsen.

LÆR SKO OG SKINN DESEMBER 2000

KULTUR KALENDEREN

INTERNETT

The International Internett Leathercrafters Guilds
<http://iilg.org/>

Dette er adressen til en engelskspråkerlig stasjon
og adressen opplyses for inntreserte.

uten ansv.

UTSTILLINGER

TYSKLAND,.....bladet påminner om at den tidligere
omtalte utstilling ved Deutsches Ledermuseum,
Offenbach, hvor den kinesiske kunstneren Ren Rong
har en utstilling varer frem til den 21-1-2001.

MARKEDER

KONGSBERG,..... Kongsberg marken begynner i 2001
20 februar og varer til 25 februar.
I smeltehytten begynner håndtverksmarkede 21 februar
og slutter 24 februar.
For mer info. henv. Norsk Bergverksmuseum,...
Tel: 32723200 el fax, 32723210.

KURSER

SVERIGE,.....LOTTAS GARVERI,.....SIGTUNA,.....
Skinngarving og beredning med tradisjonelle metoder.
7-11 mai-2001 i Sigtuna.
Kurset baserer seg kun på bruk av tradisjonelle
metoder og enkle redskaper. Og innkluderer ulike
garvingsmetoder såsom fettgarving, vegetabilisk
garving og hvitgarving, tilpasset de ulike skinn-
typer og både med avhårete skinn og pelsskinn.
Både praktiskt arbeide og teori og kulturhistoriske
"utblickar" er innkludert i kurset.

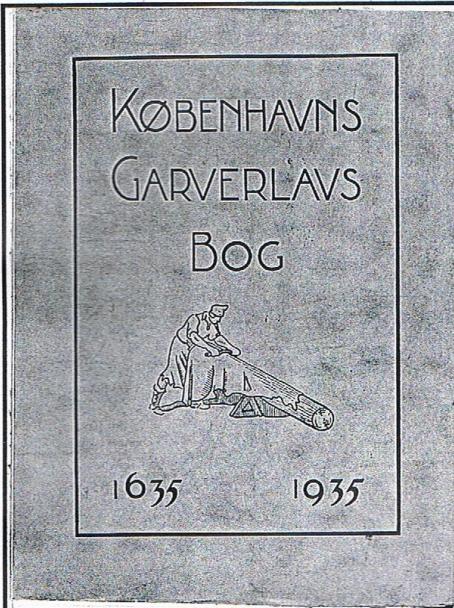
SVERIGE,.....LOTTAS GARVERI,.....SIGTUNA,.....
Skinnsøm med tradisjonelle metoder, 14-16 mai-2001.
Kurset innkluderer matrialære, skinn, lær, semskinn m.m.
Håndsømmer tilpasset for ulike skinn og lærkvaliteter
også pelsskinn. Tvinning og voksing av lintråd,
twinning av sentrål, bektrål med påsettning av svinbørst,
twinning og fletting av remmer, dekorasjonssømmer.
Også her er det praktiske arbeide sammen med teori
og kulturhistoriske "utblickar".

For mer informasjon, skriv eller ring til,....

Lottas Garveri
Långgatan 9
193 30 Sigtuna
Sverige

Telefon: 0046/8/59255000

Det kan være vanskerlig og komme igjenom på telefon
men prøv flere ganger.

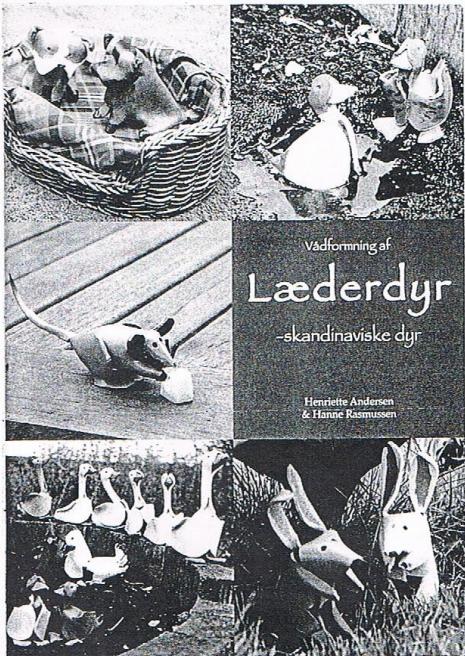
KØBENHAVNS GARVERLAVS
BOG

Den er kansje mest inntresang for de historisk inntreserte, denne bok,.... "Københavns Garverlavs Bog -1635-1935. Den er skrevet av overlærer Lauritz Pedersen og utgitt til lavets 300 års jubileum i 1935. (Lav=Laug). I blandt finnes den opplyst som referanse i andre bøker av i dag og en av grunnene er den innflytelse København Garverlav har hatt gjennom århundrene i norden. Fks. kom det i tiden 1765-1800 ikke mindre enn 70 garversvenner fra Norge til København, 95 fra Sverige, 5 fra Island og 1 fra Finnland. (side 202).

Meget av lavets nedtegnelser og andre dokumenter er detsverre som forfatteren opplyser, gått tapt, bl.a. i branner men han har alikevel klart å skrive en inntresang historikk, helt fra de tidligste tider, frem til lavet oppsto,

om detts storhets tid og fall og om forandringer, frem til vår tid. Og i et tilfelle også fått med betrakninger som kan ha relevans til dagens skinn og lærhåndtverk, noe som plassen ikke tillater kommer nermere inn på, men også forde kjennsakp til danske museumsforhold ikke er gode nok. Det er 65 år siden boken kom ut og antikvariat eller bibliotek er nok de eneste måter å få lest den på.

Bok: Våtforming av - LÆDERDYR - Skandinaviske dyr
Forfatterinner: Henriette Andersen og Hanne Rasmussen
Utkommet: 2000
Forlag : Mosegaard Forlag, DK. ISBN: 87-90460-56-1

Det virker være både en livsglad og gøyal bok dette, beregnet til barn i "alle aldre" som det står i forordet. 18 forskjellige dyr er med og teksten er lettfatterlig og underbygget med foto som illustrerer modelleringen, pluss at at det er maler til hvert enkelt. Og den burde således kunne nå til mange, da den jo også skulle passe fint i familiære hobbyrom. Og disse to forfattere har også tenkt å følge opp med en bok om eksotiske dyr og tilsammen synes bladet at det er spennende og allerede er denne boken blitt en del av det "nordiske" mangfold innom lærarbeide.

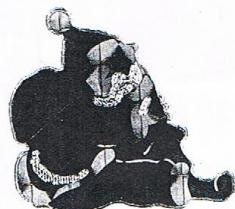
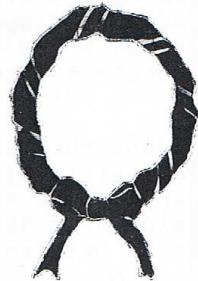
Denne bok utkom i Oktober i år og er nok den hitil siste utkomende og tilsammen spenner de to omtalte bøker på denne side over 365 år i dansk lærer og skinn. "Ord Omkring Bok" denne gang, kommenterer og omtaler i lys av tidens pulsslag innen kunst og litteratur en bok som kom ut i Danmark for nesten 30 år siden.

BLADET
LÆR, SKO OG SKINN

takker alle som på
ulik måte har ntøftet Gladet
i året som har gått og
ønsker alle en god jul

og
et godt nyttår

LÆR SKO OG SKINN DESEMBER 2000

Bok: Læder, Forfattere: Willcox og Manning

ord omkring bok

Den er blitt ganske så umulig å få kjøpt noen steder, denne boken, som, hvis man skulle regne opp de bøker innenfor skinn /lærhåndtverks-litteraturen som kunne benevnes "en klassiker" nok ville ha fått en plass på en slik liste snart 30 år etter førstegangsutgivelsen i New York i 1971. Pussig nok tenker en alltid på den som dansk, kanskje feilaktig, den ble først utgitt i DK 1972 og ikke misst farvesprakende, til tross for at den er en sort/hvit produksjon,...kanskje på grunn av alle de fragmentariske referansepunkt i teksten? Eller det skjønne fotomaterialet som virker så selvopplevd? Men,,, hvorfor skrive om en bok man ikke kan få kjøpt? Forde hvist man ser etter hva som lå til grunne for den renesanse skinn/lærhåndtverk fikk i norden på 60 og 70 tallet så er ikke boken til å komme utenom. Ikke at den alene forklarer det hele, eller hvorfor Danmark i dag er et av de få land i verden som kan sies å være litterært på talefot med USA på området. Mange store navn og bøker har det hvert gjennom årene i dansk lærhåndtverk, så som Niels Skriver, Helle Frydkjær, nevnt er også Søren Roch og ikke minst Bjarne Lønberg fra 1990 tallet. Mange, mange fler kunne nevnes, men lærhåndtverks renesansen i 60 og 70 årene, i norden, den begynte rett og slett i København omkring en butikk som het Bit Of Sole startet av amerikaneren Jim Manning. Han startet hvistnok flere butikker under dette navn på forskjellige steder i USA før han kom til DK og København i slutten av 60 årene og Don Willcox fulgte med og omkring samlet det seg ca. 20 lærhåndtverkere som er omtalt og som har levert håndtverkbidrag til boken. En bok som forteller like meget om en genrasjon lærhåndtverkere innenfor en tid som tok til med hippiene i 60 årene og,,, med Bob Dylan,... som om mennesker og håndtverk i prosess underveis. Den ble bl.a. utgitt i London 1974, Stockholm 1975, Helsinki 1975 og i Oslo 1976. Den norske oversatte utgaven er ikke så bra som den kunne ha hvert, snauet ned fra folioformat til kvartformat og virker ellers mer tilpasset det strømlinjeformende, den konforme individualitet som kanskje passet best her i landet på 70 tallet. Håndtverkmessig synes undertegnede at boken ennå holder mål og fremragende arbeider av år 2000 har ekko i bokens klangbunn og bl.a har en nordisk bokutgivelse referanse til den, det samme en internasjonal utgivelse de senere år og kanskje er det bokens mosaikk, gjennom så mange deltagere i den, som gjør dette, at man stadig finner noe i den og aldri blir helt ferdig med den. Som helhet er den på en måte en sum poesi, fortellende historien om mennesket og håndtverk som er den samme til alle tider og om hva som alltid har hvert det sentrale i utvikling nemmerlig det at en gruppe håndtverkere går sammen og danner et fellesskap,.....og kunne man si i ettertid,...levner etter seg en bok, ikke en støn med runer på, ikke hydroglyffer, ikke papyrusruller som kaster lys bakover i historien om mennesket og håndtverk og noe om åss selv og vår egen tid. For selv om dette har skjedd i den tilsynelatende nære fortid så begynner sakte glemseleens støv å legge seg over hva man også kunne omtale som "en gang for lenge siden samlet ca. 20 av datidens beste lærhåndtverkere i verden seg i København, omkring en butikk som het Bit Of Sole og de laget en bok, de kalte for Læder,..og siden, siden,..nesten 30 år senere da Bob Dylan ble omtalt til Nobels litteraturpris forsto man bedre det man allerede hadde forstått, et skille var satt, også for denne type litteratur.

LÆR SKO OG SKINN DESEMBER 2000

MÅNEDENS BILAG

"En bygdeskomaker"

HJEMMET AV
P.O. Moldenhauer

"En bygdeskomaker" er tittelen på dette fantastiske siluettklipp som var trykket i gamle Lær, Sko og Skinn, nr.12, juni 1937.

"Etter orginalutklipp, utlånt av herr. Odd Frey" sto det under og kunstnerens navn som kan sees nede i høyre hjørne synes være P.O. Moldenhauer.

Og ved hjelp av nasjonalbiblioteket kan bladet slå fast at fullt navn er Petter Otto Moldenhauer og han var født i Borre, Vestfold i 1876. Han var utdannet inginør ved siden av at han også diktet, malte og tegnet,...og,...som det står i en nekrolog ved hans død i 1940, vel 64 år gammel, " var en meget dyktig siluettklipper".

Dersom noen av leserne har kjennskap til andre av P.O. Moldenhauers arbeider så er bladet inntressert i å høre om disse, Kontakt bladet.